Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2024/6563

12.11.2024

P9_TA(2024)0175

Antagandet av den särskilda åtgärden till förmån för Tunisien för 2023

Europaparlamentets resolution av den 14 mars 2024 om antagandet av den särskilda åtgärden till förmån för Tunisien för 2023 (2024/2573(RSP))

(C/2024/6563)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), särskilt artikel 14,

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/947 av den 9 juni 2021 om inrättande av instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen, om ändring och upphävande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 466/2014/EU och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1601 och rådets förordning (EG, Euratom) nr 480/2009 ([1]) (*förordningen om instrumentet Europa i världen*),

— med beaktande av överenskommelsen mellan Europaparlamentet och kommissionen av den 3 juni 2008 om tillämpningsföreskrifter till rådets beslut 1999/468/EG om de förfaranden som ska tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter, ändrat genom beslut 2006/512/EG ([2]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014 och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 ([3]) (*budgetförordningen*),

— med beaktande av Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Tunisien, å andra sidan ([4]),

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Tunisien, särskilt resolutionen av den 16 mars 2023 om den senaste tidens angrepp mot yttrande- och föreningsfriheten och mot fackföreningarna i Tunisien, särskilt i fallet med journalisten Noureddine Boutar ([5]),

— med beaktande av pressuttalandet av den 11 juni 2023 från kommissionens ordförande Ursula von der Leyen tillsammans med Italiens premiärminister Giorgia Meloni, Nederländernas premiärminister Mark Rutte och Tunisiens president Kaïs Saïed,

— med beaktande av samförståndsavtalet av den 16 juli 2023 om ett strategiskt och globalt partnerskap mellan EU och Tunisien,

— med beaktande av kommissionens genomförandebeslut av den 20 december 2023 om finansiering av den särskilda åtgärden till förmån för Tunisien för 2023 (C(2023)9184) och det åtföljande åtgärdsdokumentet om stödprogrammet för makroekonomiska reformer i Tunisien,

— med beaktande av artiklarna 136.5 och 132.2 i arbetsordningen,

([1]) EUT L 209, 14.6.2021, s. 1.
([2]) EUT C 143, 10.6.2008, s. 1.
([3]) EUT L 193, 30.7.2018, s. 1.
([4]) EGT L 97, 30.3.1998, s. 2.
([5]) EUT C, C/2023/407, 23.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/407/oj.

— med beaktande av förslaget till resolution från utskottet för utrikesfrågor och utskottet för utveckling, och av följande skäl:

A. Enligt artikel 21 i EU-fördraget ska unionens åtgärder i internationella sammanhang ”utgå från de principer som har legat till grund för dess egen tillblivelse, utveckling och utvidgning och som den strävar efter att föra fram i resten av världen: demokrati, rättsstaten, de mänskliga rättigheternas och grundläggande friheternas universalitet och odelbarhet, respekt för människors värde, jämlikhet och solidaritet samt respekt för principerna i Förenta nationernas stadga och i folkrätten”.

B. I artikel 2 i Europa-Medelhavsavtalet mellan EU och Tunisien fastställs att ”[f]örbindelserna mellan parterna och samtliga bestämmelser i detta avtal grundas på respekten för de demokratiska principerna och mänskliga rättigheterna, som inspirerar deras inrikes- och utrikespolitik och som utgör en väsentlig beståndsdel av avtalet”.

C. Genom artikel 29 i förordningen om instrumentet Europa i världen utesluts verksamheter som kan leda till människorättskränkningar i partnerländer från unionsfinansiering. I enlighet med artikel 25.5 i förordningen förväntas kommissionen göra förhandsbedömningar, som står i proportion till målen och omfattningen av de planerade insatserna och åtgärderna, av konsekvenserna för de mänskliga rättigheterna. I artikel 3.4 i förordningen anges att minst 93 % av utgifterna enligt instrumentet ska uppfylla kriterierna för offentligt utvecklingsbistånd och därmed bidra till kollektiva åtaganden inom ramen för offentligt utvecklingsbistånd.

D. I skäl 40 i förordningen om instrumentet Europa i världen preciseras att ”respekten för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen är en förutsättning för en sund ekonomisk förvaltning och en ändamålsenlig unionsfinansiering enligt budgetförordningen” och att stödet därför kan ”avbrytas om situationen för demokrati, mänskliga rättigheter eller rättsstatsprincipen i tredjeländer försämras”.

E. Under president Kaïs Saïeds styre har Tunisien förts i alltmer auktoritär riktning och upplevt en alarmerande tillbakagång för demokratin, de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen. Under det senaste året har president Saïed låtit gripa och frihetsberöva oppositionspolitiker, domare, mediearbetare och civilsamhällesaktivister på godtyckliga grunder.

F. Kommissionen antog den särskilda åtgärden genom att tillämpa ett brådskande skriftligt förfarande.

G. Sex månader tidigare tillkännagavs i kommissionens pressmeddelande av den 11 juni 2023 ett budgetstöd på 150 miljoner euro till Tunisien. Detta budgetstöd tillkännagavs innan samförståndsavtalet mellan EU och Tunisien hade undertecknats.

H. Inga informella kontakter ägde rum mellan kommissionen och parlamentet i enlighet med punkt 12 i överenskommelsen mellan parlamentet och kommissionen av den 3 juni 2008 innan den särskilda åtgärden antogs inom ramen för det brådskande skriftliga förfarandet.

I. I artikel 27.4 i förordningen om instrumentet Europa i världen anges följande: ”När budgetstöd ges i enlighet med artikel 236 i budgetförordningen ska kommissionen tydligt fastställa och övervaka kriterier för villkorat budgetstöd, inbegripet framsteg när det gäller reformer och transparens, och ska stödja utvecklingen av parlamentarisk kontroll, nationell revisionskapacitet samt ökad transparens och allmänhetens tillgång till information.”

J. I artikel 218 i EUF-fördraget fastställs det förfarande som ska användas när avtal förhandlas fram och ingås mellan EU och tredjeländer. Genom detta förfarande ges lämpliga rättssäkerhetsgarantier och utrymme för parlamentarisk och rättslig kontroll, vilket ökar ansvarsskyldigheten och den demokratiska legitimiteten.

K. En delegation från utskottet för utrikesfrågor nekades inresa till Tunisien den 13 september 2023, vilket begränsade parlamentets möjligheter att utöva sina kontrollbefogenheter.

L. Den 26 september 2023 sköt de tunisiska myndigheterna ensidigt upp ett besök från kommissionen, bara några dagar innan det skulle äga rum.

M. I oktober 2023 avvisade och återbetalade Tunisiens president 60 miljoner euro i budgetstöd från EU.

N. Det ligger i EU:s väsentliga intresse att fortsätta samarbetet med Tunisien för att säkerställa makroekonomisk stabilitet och respekt för rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna i landet.

1. Europaparlamentet ifrågasätter behovet att tillämpa ett brådskande skriftligt förfarande för den särskilda åtgärden till förmån för Tunisien, eftersom kommissionen ursprungligen tillkännagav budgetstödet på 150 miljoner euro redan den 11 juni 2023 och det därmed fanns tillräckligt med tid för att tillämpa det normala förfarandet. Parlamentet anser att tidpunkten för inledandet av detta brådskande skriftliga förfarande visar på bristande respekt för den parlamentariska kontrollen och kommittéförfarandet.

2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att i samband med nästa geopolitiska dialog på hög nivå tillhandahålla en detaljerad och faktabaserad förklaring till varför ingen informell kontakt ägde rum mellan kommissionen och parlamentet i enlighet med punkt 12 i överenskommelsen mellan parlamentet och kommissionen av den 3 juni 2008 innan den särskilda åtgärden antogs inom ramen för det brådskande skriftliga förfarandet. Parlamentet förväntar sig således att Tunisien kommer att prioriteras under nästa geopolitiska dialog på hög nivå.

3. Europaparlamentet anser att det politiska åtagandet i samförståndsavtalet att betala ut budgetstödet för 2023 ”i sin helhet” inte utgör någon rättslig grund för att anta denna åtgärd, varken som en särskild åtgärd enligt artikel 23.4 i förordningen om instrumentet Europa i världen eller inom ramen för ett brådskande skriftligt förfarande.

4. Europaparlamentet beklagar att kommissionen inte proaktivt tillhandahöll parlamentet den aktuella finansieringsöverenskommelsen med Tunisien med särskilda villkor och krav i enlighet med artiklarna 112.4 och 236 i budgetförordningen.

5. Europaparlamentet begär en detaljerad förklaring av hur begrepp såsom ”tillfredsställande framsteg”, som används i avsnitt 4.3.2 i kommissionens dokument om den särskilda åtgärden, som närmare beskriver kriterierna för utbetalning av budgetstödet, utgör tydligt fastställda kriterier för villkorat budgetstöd i enlighet med artikel 27.4 i förordningen om instrumentet Europa i världen.

6. Europaparlamentet betvivlar att denna särskilda åtgärd följer de grundläggande principerna för yttre åtgärder avseende demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstaten i enlighet med artikel 21 i EU-fördraget, olika bestämmelser i förordningen om instrumentet Europa i världen och artikel 2 i Europa-Medelhavsavtalet mellan EU och Tunisien, med tanke på att situationen för de grundläggande rättigheterna i Tunisien har försämrats betydligt sedan juli 2021 och med tanke på att en betydande försämring av de grundläggande värdena skulle kunna leda till att EU tillfälligt avbryter, minskar eller ställer in budgetstöd till partnerländer.

7. Europaparlamentet uppmanar därför kommissionen att snarast och före valperiodens slut tillhandahålla ytterligare skriftlig information om hur och när den kommer att bedöma om villkoren i avsnitt 4.3.2 om utbetalning av budgetstöd har uppfyllts eller kommer att uppfyllas och vilka objektiva kriterier som kommer att tillämpas för att avgöra huruvida det har gjorts ”tillfredsställande framsteg” i uppfyllandet av de allmänna villkor som anges i avsnitt 4.3.2.

8. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att skriftligen klargöra på vilket sätt den bedömer att Tunisien för närvarande uppfyller det krav avseende grundläggande värden som anges i avsnitt 4.3.2 b i dokumentet om den särskilda åtgärden.

9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att klargöra varför den valde att betala ut 150 miljoner euro i en enda del i stället för att möjliggöra en gradvis utbetalning baserad på konkreta delmål eller framsteg som uppnåtts i enlighet med artikel 236.2 i budgetförordningen, vilket därmed utesluter möjligheten att ställa in ytterligare utbetalningar om en tydlig urholkning av grundläggande värden skulle konstateras.

10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att förklara hur den särskilda åtgärden kommer att bidra till att förbättra företags- och investeringsklimatet mot bakgrund av att rättsstatsprincipen har urholkats i Tunisien sedan juli 2021, vilket hindrar den ekonomiska utvecklingen.

11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att klargöra skälen till att de tunisiska myndigheterna i oktober 2023 avvisade 60 miljoner euro i budgetstöd inom ramen för covid-19-faciliteten, och på vilka grunder kommissionen bedömer att de tunisiska myndigheterna är villiga att ta emot det budgetstöd som tillhandahålls genom denna särskilda åtgärd.

12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att klargöra vilka garantier kommissionen har fått från de tunisiska myndigheterna sedan september 2023 om att parlamentet kommer att tillåtas besöka EU-finansierade projekt i Tunisien och därmed utöva sin rätt till tillsyn och kontroll i enlighet med artikel 14 i EU-fördraget.

13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att klargöra situationen genom att ge ett relevant och utförligt svar på parlamentets fråga för muntligt besvarande och denna åtföljande resolution.

14. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik och rådet.